

SPOŁECZEŃSTWO
EDUKACJA
JĘZYK

Tom 13/2021, ss. 265-267
ISSN 2353-1266
e-ISSN 2449-7983
DOI: 10.19251/sej/2021.13(17)
www.sej.mazowiecka.edu.pl

Jolanta Karbowiczek
Akademia Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk o Wychowaniu
Katedra Dydaktyki i Pedagogiki Szkolnej
Orcid: 0000-0003-4746-3814

**RECENZJA PUBLIKACJI PT. „*DUCHOWOŚĆ
CHRZEŚCIJAŃSKA WSPÓŁCZESNEGO CZŁOWIEKA*”
AUTORSTWA KS. PROF. DR HAB. MARIANA STEPULAKA
WYDAWNICTWO MAZOWIECKIEJ UCZELNI
PUBLICZNEJ, PŁOCK 2020.**

Autor w swojej bardzo wartościowej od strony poznawczej publikacji poddaje naukowo – teologicznej refleksji duchowość chrześcijańską współczesnego człowieka, który żyjąc w „amoku” i „natychmiastowości” przemian, inspirowanych nurtem postmodernistycznym gubi się w wymiarze świadomościowym, obyczajowym, ekonomicznym, a szczególnie duchowym. W dobie nasilania się postaw konsumpcyjnych i hedonistycznych egzystuje często w pustce i chaosie aksjonormatywnym a także w „kruchości” relacji i więzi międzyludzkich oraz w niezgodności tendencji i wypełnianiu swoich powinności duchowych. Ze względu na to, że współcześnie w duchowości panuje relatywizm i sytuacjonizm oraz mentlik, jednostka czując się zagubiona potrzebuje silnego oparcia i zaufania komuś, kto jest wielkim autorytetem – Jezusowi Chrystusowi. Podążając ku doskonałości stara się naśladować, stawiać za wzór cnót, przyodziewać się jego duchem. Kształtując swoją duchowość chrześcijańską oczyszcza się z codziennych upodobań i pragnień poprzez umartwienie, doznaje, jak Autor pisze: wszczępienia w Jezusa Chrystusa.

Ks. Prof. Marian Stepulak stosując metodę krytycznej analizy wnika w głąb nauki Kościoła katolickiego, poddając rzetelnej (re)interpretacji nauczanie Jana Pawła II na temat duchowości chrześcijańskiej. Rozwija szerokie pole teoretyczno-praktyczne podejmując próbę stworzenia swoistej koncepcji duchowości, która uwzględni integralny i holistyczny rozwój osoby ludzkiej oraz pomaga jej w budowaniu swoistego wnętrza, stając się jednocześnie wszechstronnym drogowskazem do skutecznego sposobu pracy nad sobą. Autor prezentuje pojęcie duchowości i jej pokrewne terminy, wskazuje na cechy i formy oraz rysy w innowacyjnym ujęciu. W swoich narracjach prezentuje współczesną jednostkę, odchodzącą w kształtowaniu własnej duchowości od rygorystycznych koncepcji, a pragnącą zwykłych doświadczeń w tym zakresie.

Publikacja obejmuje cztery rozdziały. W pierwszym ukazano specyfikę duchowości jako koncepcji koherentnej i uniwersalnej w kontekście wartości, rodzajów, faz i przeszkód. Koncepcja ta odnosi się do Boga i obszaru sacrum. Jej prezentację Autor ujął doskonale jako tą nowatorską - dynamiczną, ale i wcześniejszą - przechodzącą wnikliwą metamorfozę. W drugim rozdziale skupił uwagę na duchowości chrześcijańskiej w życiu systemu rodzinnego, wskazując na jej kształtowanie od najmłodszych lat, które to mają kluczowe znaczenie dla całej biografii życiowej człowieka. Podkreślił rolę męża i ojca tworzącego przestrzeń poznawczą w odniesieniu do Boga Ojca i kobiety – żony, matki w aspekcie systemowości, komplementarności, kształtującej własną duchowość i innych członków rodziny w obszarze emocjonalno-wolitywnym oraz dzieci rozwijających ją pod wpływem zróżnicowanych oddziaływań rodziców. Bogatą poznawczo część publikacji stanowi rozdział trzeci, którego problematyka jest eksplanacją duchowości jako procesu uspołecznionego i wielowymiarowego. Zaznaczono w nim pełnomocność jednostki uczestniczącej w procesie socjalizacji, rolę grup społecznych i ich interakcyjnych, proaktywnych, wspólnotowych oraz kooperatywnych i synergicznych uduchowionych działań. Z wielkim zainteresowaniem przeczytałam rozdział czwarty odnoszący się do relacji symetrycznej: moralność a duchowość chrześcijańska. Ks. Profesor Marian Stepulak fascynując się zagadnieniem, z niezwykłą erudycją wprowadza czytelnika w tą problematykę, słusznie wskazując na ogromne znaczenie tych relacji, akcentując istotę wychowania moralnego w dzieciństwie, a także sumienia ujmowanego jako kontrowersyjny element w duchowości jednostki.

Monografia od strony merytorycznej stanowi oryginalne studium teologiczne dotyczące stworzenia koncepcji duchowości chrześcijańskiej współczesnego człowieka. Dokonano w niej szerokiej i wnikliwej, naukowo – teologicznej diagnozy duchowości jednostki. Przedstawiono wartość koncepcji w kontekście aksjologicznym, moralnym i religijnym. Przedmiotem zainteresowań naukowych Autor uczynił wielowymiarowość duchowości stanowiącej pole, ukazujące szansę nowego odkrycia Chrystusa, dążenia do niego, spotkania i zjednoczenia się z nim. Podjął się bardzo ambitnego zadania poprzez ukazanie czytelnikowi szeroko ujętej duchowości i jej znaczenia w teologii katolickiej. Wartość monografii polega na podjęciu tej problematyki w jej określonej perspektywie interpretacyjnej. Autor nie ogranicza się w niej tylko do opisu samego zjawiska duchowości.

wości jednostki i ustalenia „jak jest” ale podejmuje trud inicjowania zmiany w kierunku, który uznaje za najbardziej znaczący dla jakości konstruowania nowej koncepcji.

Podjmując dyskurs teologiczny oparty na paradygmacie podmiotowo – partycypacyjnym dostrzega fakt, że duchowość ma różnorodne oblicza we współczesnej rzeczywistości. Śmiało i rzetelnie wzmacnia swoistą refleksję i krytyczność. Projekt dowodzi, że Ks. Prof. Marian Stepulak wczuwa się w podejmowaną tematykę, prezentując wysokie kompetencje naukowe i wielką pasję. Elastycznie i płynnie wprowadza podjętą przez siebie teorię dialogu w myśl teologiczną i humanistyczną. Wysoko oceniam treść opiniowanej monografii, którą Autor uczynił tematem refleksji, zwłaszcza jego „tropy teoretyczne” i wycucie pola problemowego, a także gotowość podejmowania wywodu na rzecz zmiany. Takie zaangażowanie jest szczególnie istotne dla jakości publikowanej książki oraz jej ważności w kontekście społecznym. Publikacja znakomicie wpisuje się w systematycznie podejmowane debaty nad wartością duchowości w życiu współczesnego człowieka.

Monografia charakteryzuje się przejrzystą, logiczną i spójną strukturą. Autor prezentuje w niej wysoki poziom naukowy, a Jego warsztat pisarski oceniam jako wzorowy. Rzeczowo i precyzyjnie formułuje myśli, uzasadniając własne wybory, a często i umiejętnie rekonstruuje wybrane koncepcje podejmowanego dialogu. Na uwagę zasługuje bardzo bogata intelektualnie droga Ks. Profesora, przez którą przechodzi w trakcie pisania tej książki, a zwłaszcza Jego wątpliwości i zamierzenia. Dogłębna znajomość bibliografii świadczy o fascynacji podejmowanym tematem. Ponadto posługuje się bogatą i innowacyjną leksyką naukową, wokół której bardzo ciekawie relacjonuje temat.

Publikacja prezentuje interdyscyplinarny projekt wobec powszechnych ujęć duchowości w kontekście wielowymiarowym, wypełnia nieco pomijany obszar analiz teoretyczno-empirycznych.

Pierwiastkiem innowacyjności jest zaprezentowana nowa jakość duchowości chrześcijańskiej w okresie pandemii koronawirusa. Trudne czasy egzystencjalne w tym okresie stanowią „katharsis” ludzkich umysłów i serc, w nich to jednostki podejmują próby zwracania się do Boga. Ponadto przedstawiona przez Autora metafora „ciemnej nocy” stanowi bliskość i kompatybilność ze zmaganiem duchowymi współczesnego świata. Ukazane tendencje duchowości stanowią zatem wizję nowych dróg duchowieństwa współczesnego człowieka.

Odbiorcami publikacji mogą być wszystkie osoby zainteresowane tym niezwykle interesującym tematem – studenci, nauczyciele, katecheci, pedagodzy, teolodzy i inni.